

Wito wa Montreal

WITO WA KUENDELEA NA MAZUNGUMZO KUHUSU SULUHU
LA SABABU ZA MSINGI ZA KUZOROTA KWA BAYOANUAI

1. Sisi, wakuu wa serikali, mawaziri na wajumbe, wawakilishi wa wazawa, wakuu wa mashirika ya kimataifa, viongozi wa mashirika ya kutetea haki za binadamu na wawakilishi wa vijana, wasomi, wakfu na sekta ya kibinafsi, tunafurahia ahadi zilizotolewa na wadau wengi waliokusanyika kwenye Kongamano la COP15 huko Montreal, Quebec, ambapo ndipo makao ya Ofisi Kuu ya Mkataba wa Bayoanuai.

2. Tunasisitiza kwamba kasi ya kuzorota kwa asili katika miongo kadhaa iliyopita haijawahi kutokea katika historia ya mwanadamu. Kulingana na IPBES, vichochezi vya moja kwa moja vya mabadiliko haya – yale yenye athari kubwa zaidi ulimwenguni – ni: mabadiliko katika matumizi ya ardhi na bahari, matumizi makubwa ya moja kwa moja ya viumbe hai, mabadiliko ya tabianchi, uchafuzi wa mazingira, na spishi ngeni vamizi. Vichochezi hivi vitano muhimu vinatokana na kundi la sababu za msingi ambazo kwa upande wake zimejikita katika mfumo wa kiuchumi na mfumo wa maadili ambao ni hatari kwa asili.

3. Tunaelewa kwamba asili hutoa mchango muhimu kwa ubinadamu na kwamba kuzorota kwake kunatishia ustawi wa binadamu, ikiwa ni pamoja na usalama wa chakula, afya ya binadamu, na vipengele visivyoonekana vya ubora wa maisha kama vile uadilifu wa kitamaduni. Katika hali hii ya kuzorota kwa asili, njia mbadala za kiteknolojia haziwezi kuleta suluhu kamili, na baadhi ya michango muhimu ya asili inabaki kuwa isiyoweza kubadilishwa. Aidha, wazawa na jumuiya za wenyeji maskini zaidi zinakabiliwa na athari mbaya za kuzorota kwa asili kwa kiwango kikubwa, ingawa ardhi wanazosimamia, kutumia, na kukaa zinaharibika kwa kasi ya polepole kuliko mahali pengine.

4. Tunasikia wito wa mara kwa mara kutoka kwa IPBES na IPCC wa kushughulikia kwa haraka sababu za msingi ambazo matatizo mawili makuu ya mazingira inayohusiana ya kuzorota kwa bayoanuwai na mabadiliko ya tabianchi yanafanana na kufanya mabadiliko ya kimfumo. Tunatambua kuwa mabadiliko yanayolenga vichochezi vya moja kwa moja vya uharibifu wa asili pekee hayatatoshwa kubadilisha kuzorota kwa asili. Mfumo wa Bayoanuai wa Ulimwenguni wa Baada ya 2020 unatoa wito kwa biashara kupunguza hatari kwa bayoanuwai kwa kuanza kutumia mbinu za uchimbaji na uzalishaji, usambazaji na utoaji, na matumizi na mbinu za utupaji taka ambazo ni endelevu kikamilifu. Mfumo wa kimataifa unatoa wito kwa serikali kuelekeza upya, kuelekeza upya, kurekebisha au kuondoa vivutio vya kiuchumi vinavyodhuru bayoanuai. Mfumo huo pia unatuhimiza sote angalau kupunguza taka tunazozalisha kwa asilimia hamsini na, inapobidi, kupunguza matumizi yetu ya chakula na vifaa vingine kupita kiasi.

5. Tunakumbuka kuwa katika kongamano la COP15 huko Montreal mnamo Desemba 2022, wadau wa mashirika ya kutetea haki za binadamu walikusanyika ili kuanzisha majadiliano kuhusu sababu za msingi za kuzorota kwa asili, kuzingatia maswala yanayohusika katika kutekeleza mabadiliko ya kimfumo, na kuainisha suluhu zinazoweza kutumika.

6. Aidha, tungependa, kuwezesha maono ya maisha mazuri ambayo hayana msingi kwenye ongezeko lisiloweza kudumu la uchimbaji na matumizi ya rasilimali, na pia kusababisha athari mbaya kwa watu wengine na asili; kubuni taasisi za kiuchumi na maadili ambayo yanaendana na kuheshimu mipaka ya sayari; kushughulikia ukosefu wa usawa ambao ni kikwazo kwa uwezo wa uendelevu; kuhakikisha kuwa maamuzi yanafanywa kwa kujumuisha wadau wote hatua inayojumuisha njia mbalimbali ambazo asili ni ya thamani; kuhakikisha mgawanyo wa haki na usawa wa manufaa kutokana na matumizi ya rasilimali; na kuheshimu haki za binadamu katika maamuzi ya uhifadhi – dhana hizi zote zinaunda msingi wa majadiliano.

7. Tunakaribisha kuanza kwa mazungumzo kuhusu suluhu za sababu za msingi na kutoa wito wa ufuatiliaji wa haraka wa uamuzi huu kwenye kongamano za COP za Hali ya Hewa na Bayoanuai zinazofuata, ili kutekeleza mabadiliko muhimu ya kimfumo.

8. Tunatoa wito kwa viongozi wa serikali zote na washirika kuunga mkono *Wito huu wa Montreal*, ili kulinda mustakabali wa dunia.

